

VERSION LATINE

Une révolution aux temps anciens du Latium

Le roi Évandre raconte à Énée la révolte des Étrusques contre le tyran Mézence et lui demande de se mettre à leur tête.

Quid memorem infandas caedes, quid facta tyranni
effera ? Di capiti ipsius generique reseruent !
Mortua quin etiam iungebat corpora uiuis
componens manibusque manus atque oribus ora,
5 tormenti genus, et sanie taboque fluentis
complexu in misero longa sic morte necabat.
At fessi tandem ciues infanda furentem
armati circumsistunt ipsumque domumque,
obtruncant socios, ignem ad fastigia iactant.
10 Ille inter caedem Rutulorum elapsus in agros
confugere et Turni defendier¹ hospitis armis.
Ergo omnis furoris surrexit Etruria iustis,
regem ad supplicium praesenti Marte reposcunt.
His ego te, Aenea, ductorem milibus addam.
15 Toto namque fremunt condensae litore puppes
signaque ferre iubent, retinet longaeuus haruspex
fata canens : « O Maeoniae² delecta iuuentus,
flos ueterum uirtusque uirum, quos iustus in hostem
fert dolor et merita accedit Mezentius ira,
20 nulli fas Italo tantam subiungere gentem :
externos optate duces. » Tum Etrusca resedit
hoc acies campo monitis exterrita diuum.
Ipse oratores ad me regnique coronam
cum sceptro misit mandatque insignia Tarchon,
25 succedam castris Tyrrhenaque regna capessam.
Sed mihi tarda gelu saeclisque effeta senectus
inuidet imperium seraueque ad fortia uires.
Natum exhortarer, ni mixtus matre Sabella
hinc partem patriae traheret. Tu, cuius et annis
30 et generi fatum indulget, quem numina poscunt,
ingredere, o Teucrum atque Italum fortissime ductor !

Virgile, *Énéide*

¹ Forme archaïque de l'infinitif présent passif.

² Allusion à l'origine lydienne des Étrusques.